

LA CRISI DE VOCACIONS POSA EN PERILL LA PRESENCIA SECULAR DE LES GERMANES

Guardianes de Pedralbes

Carme Munté

Fotos: Agustí Codinach

Us heu preguntat mai què seria del reial monestir de Santa Maria de Pedralbes sense la comunitat de monges clarisses que li dóna vida des del 3 de maig del 1327?

Hi ha persones que s'ho pregunten, i a les quals aquesta qüestió els interpel·la i preocupa. A les mateixes germanes clarisses, evidentment, els preocupa qui les rellevarà en el futur davant d'una comunitat que es redueix a marxes forçades i on la germana més jove ja supera els 50 anys. Però també s'ho pregunta la historiadora Anna Castellano-Tresserra, conservadora en cap del Museu Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, que conclou que el futur de la vida religiosa a Pedralbes ja no depèn només de les germanes, sinó de totes les persones que treballen, tenen cura i s'estimen aquest llegat cultural i religiós imprescindible per entendre la història de Barcelona i de Catalunya en els darrers sis segles.

Per a Anna Castellano-Tresserra, aquesta missió ha esdevingut un projecte personal. Li ho deu a sor Pierrette Prat, la qui fou abadessa de Pedralbes, que va morir el 5 de juliol passat.

«Sor Pierrette era una dona molt vital i carismàtica. Creia que aquest monestir seguiria endavant i que segurament s'acabaria trobant una solució», explica amb emoció. «Tenia 88 anys quan li van diagnosticar un càncer, i va decidir sotmetre's a la quimioteràpia només amb la voluntat de continuar servint la comunitat. Volia veure solucionat aquest problema de les germanes del monestir i també la situació del país. Amb això estem...», afegeix Anna Castellano-Tresserra. «Li vaig prometre que no defalliríem. No sé qui ho ha de fer; només demano que qui pugui hi faci alguna cosa.»

Dones de Pedralbes

El monestir de Santa Maria de Pedralbes, construït al segle XIV, va ser un projecte personal d'Elisenda de Montcada Pinós. Havia estat la tercera esposa del rei Jaume II, l'única que no provenia de la reialesa, no havia tingut fills i, per tant, sabia que el seu lloc, un cop vídua, no era precisament el de la cort, tot i que tenia el suport dels fills del rei i també es va saber agençar la protecció del Consell de Cent.

Per això, seguint l'exemple d'altres reines, va fundar el reial monestir de Santa Maria de Pedralbes als terrenys que ocupava un antic mas apartat del brogit de la ciutat emmurallada.

La reina hi va destinar tota la seva riquesa personal i va veure acomplert el seu desig. Un cop vídua, va viure els darrers anys en un palauet adjacent que, en morir, va ser enderrocat. I tal com tenia

MONTSERRAT CASAS

ABADESSA DE PEDRALBES

«Em dol veure que ens reduïm d'aquesta manera i que ningú no se'n preocupa. Amb tot, Nostre Senyor vetlla per nosaltres i ens ajudarà»

ANNA CASTELLANO-TRESSERRA

CONSERVADORA EN CAP

«L'Església no es pot permetre que un monestir com el de Pedralbes es quedi sense religioses»

previst, va ser enterrada en un panteó reial que comunica tant amb l'església com amb el claustre. Encara un darrer desig d'Elisenda de Montcada s'ha fet realitat al llarg dels anys: les monges sempre han resat per la seva ànima.

Però la reina va ser només la primera d'un reguitzell de dones que al llarg de la història han deixat la seva empremta i han situat el monestir en el panorama cultural europeu.

Un dels moments de gran esplendor va ser a finals del segle XIX, en temps de sor Eulàlia d'Anzizu, neboda del comte Eusebi Güell. Aquesta dona jove i culta, que podria haver trobat un bon marit, va decidir, en canvi, entrar a la vida religiosa i aportar al monestir de Pedralbes el seu dot i la seva elevada

formació cultural. Amb ella i els intel·lectuals del seu entorn, Pedralbes va recuperar la catalanitat que li havia estat usurpada a partir del segle XV amb la dinastia dels Trastàmara. Amb Eulàlia d'Anzizu, Pedralbes vivia la seva particular Renaixença.

«Si no hagués estat per ella, potser avui dia no seguiria viu aquesta monestir», conclou Castellano, que posa en relleu l'aportació de totes les dones provinents de famílies benestants de la ciutat i del país, amb un nivell cultural elevat, a les quals la seva entrada al monestir els va permetre desenvolupar-se.

Comunitat actual

Des d'aquell remot 26 de març del 1326, quan es va beneir la primera pedra, amb l'assistència del matrimoni reial, el monestir ha mantingut a recer del pas del temps i de totes les vicissituds històriques no únicament la seva esplèndida arquitectura gòtica sinó també la vida de les clarisses. Però el que el pas del temps o les turbulències socials, polítiques, econòmiques i militars no han pogut ensorrar, està a punt de fer-ho la crisi de vocacions que afecta tota l'Església però encara amb més força la forma de vida contemplativa.

Montserrat Casas és l'actual abadessa de la comunitat de clarisses, formada per només deu germanes provinents també de la comunitat de Lleida. Amb enyorança, recorda quan va entrar al monestir. Era l'any 1955 i eren un total de 50 germanes.

«Em dol molt veure que ens reduïm d'aquesta manera i que ningú no se'n

preocupa. Amb tot, Nostre Senyor vetlla per nosaltres i ens ajudarà», exclama l'actual abadessa, que lamenta que no es tingui prou en consideració què suposa que aquest monestir es quedi sense presència religiosa. «Ens diuen que no passa res, que també altres comunitats han hagut de tancar, però nosaltres creiem que no és el mateix», conclou.

Consell de Cent

Tal com va ser el desig fundacional de la reina Elisenda de Montcada, l'Ajuntament de Barcelona sempre ha tingut una protecció i cura especial per les germanes clarisses. L'any 1983 la comunitat va cedir l'antic monestir a l'Ajuntament perquè el mantingués, en tingués cura i l'obris a la ciutat. Des de llavors, les clarisses viuen en un convent construït en l'espai de l'antic hort, des d'on prossegueixen amb la seva vida contemplativa de pregària seguint el carisma de santa Clara d'Assís.

«Les monges clarisses continuen sent les guardianes del reial monestir de Santa Maria de Pedralbes. Sense el seu esperit, el museu no seria el mateix», afirma Anna Castellano-Tresserra, que destaca la generositat de la comunitat en cedir el monestir a l'Ajuntament de Barcelona i, de retruc, al conjunt de la ciutat. Sense les religioses, Pedralbes seria com Santes Creus, pedres que ens parlen del passat però mancades de l'esperit i de la fe que les va construir.

«Hem d'evitar que Pedralbes es quedi sense religioses», conclou la conservadora en cap, que a tall d'exemple esmenta l'anècdota d'un nen que visitava el recinte amb l'escola. «En veure una monja es va quedar garratibat, gairebé com si hagués vist un fantasma, es pensava que totes eren mortes...», exclama. Evitar que l'anècdota es faci realitat sembla que ara està en mans de tots.

«La societat està àvida de fars espirituals i de vegades cerca en llocs molt allunyats el que podria trobar més a prop», expressa Anna Castellano-Tresserra. «La gent jove no sent rebuig pel missatge de l'evangeli, simplement el desconeix. Hi ha molta gent que no acaba d'entendre el paper d'aquestes dones. Elles són conscients que no han de tenir el mateix paper que havien tingut, ni viure aïllades, poden portar vida contemplativa i vida activa, com els monjos de Montserrat, però això ha quedat amagat pel fet de ser dones. Si una noia té ganes de créixer com a persona i de formar-se, de conrear la seva interioritat i de portar una vida de pregària, aquest lloc li pot resultar molt atraient.»

I acaba conclouent que «l'Església no es pot permetre que un monestir com el de Pedralbes, amb la seva història i significació, es quedi sense religioses. Les religioses li donen vida i això ho podem tots».

ANES CLARISSES AL REIAL MONESTIR

Les joies del monestir

El reial monestir de Santa Maria de Pedralbes, joia de l'art gòtic català, està cedit a l'Ajuntament de Barcelona i forma part de l'àmplia oferta turística cultural de la ciutat. S'inclou en totes les guies turístiques i, de fet, gairebé és més valorat i conegut pels estrangers, que no pas pels mateixos veïns de Barcelona, que encara creuen que és un monestir de clausura. Per això, des de l'Ajuntament es fan molts intents per donar a conèixer entre els mateixos barcelonins aquest patrimoni cultural i religiós fonamental. També s'hi fan moltes activitats com el cicle Diàlegs de Pedralbes.

Entre les joies que ofereix el monestir podem destacar:

ESGLÉSIA

És un gran espai d'una sola nau, senzill i diàfan, com correspon a l'arquitectura franciscana. Un punt a part mereix el conjunt de vitralls gòtics recentment restaurats, que destaquen per la seva unitat estilística i qualitat tècnica.

CLAUSTRE

Es tracta del claustre gòtic més gran d'Europa. Presenta la senzillesa pròpia dels claustres franciscans, despullat d'arquitectura, però també permet pensar que devia estar ornamentat de pintura mural.

CAPELLA DE SANT MIQUEL

De dimensions modestes, presenta una altra joia al seu interior. Es tracta d'un conjunt de pintures murals sobre la vida de Crist, els goigs de la Mare de Déu i sants franciscans, d'estil gòtic italià, el precedent del Renaixement. Actualment es troba en procés de restauració. És previst d'inaugurar la restauració el 3 de març del 2015.

TOMBA DE LA REINA ELISENDA

És excepcional pel bon estat de conservació i pel fet de ser doble, és a dir, d'una banda comunica amb l'església, i de l'altra, amb el claustre. En la primera, Elisenda de Montcada apareix vestida de reina i, en la segona, porta l'hàbit franciscà.

PER A MÉS INFORMACIÓ:

Baixada del Monestir, 9
08034 Barcelona
Tel. 93 256 34 34
monestirpedralbes@bcn.cat